

JAN KŘTITEL A JEHO POSELSTVÍ PRO NÁS

Kázání ze soboty 15.2.2020 – br. Martin Pavlík

J 1, 19–23

Milé sestry a bratři v Kristu,

naši pozornost chci dnes zaměřit na postavu, která v Ježíšově příběhu znamenala důležitou roli, zmiňují ji všechna čtyři evangelia, a přesto jako by celý život hrála druhou housle. Nejprve si položíme otázku, kdo byl tento člověk, který hlásal, že už je to tady a nebe sestupuje na zem, poté si všimneme nenápadného, avšak jednoho ze zásadních momentů jeho života, a nakonec snad také dojdeme k tomu, proč má smysl číst v Bibli jeho příběhy i dnes.

Příběhu této postavy nelze rozumět bez příběhu Ježíšova, a troufám si říct, že to samé lze říct i opačně – že snad ani Ježíšově příběhu bychom v mnoha ohledech nerozuměli správně, pokud bychom neznali příběh dnešní postavy; postavy, pro kterou byl křest tak typický, že byl podle něho pojmenován „Křtítel“.

Jde o člověka, který kázal dřív než Ježíš. Kdybych vám položil otázku, kdo je autorem stručného a přesto nesmírně hlubokého kázání ve znění: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ – jak byste odpověděli? Všimli jste si v Matoušově evangeliu ve třetí kapitole, jak zní obsah kázání Jana Křtitele? „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ A víte, jak zní Ježíšovo první kázání, o kterém čteme v následující, čtvrté kapitole? „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ Stejně poselství, kterým Matouš, možná nejlépe ze všech evangelistů, vyjádřil sounáležitost mezi Ježíšem a Janem Křtitelem. Zvěst obou totiž zaznamenal stejnými slovy. Tato skutečnost jako by podtrhovala to, co jsme již objevili – příběhy obou postav se vzájemně potřebují a doplňují.

I on byl prorokem přicházejícího božího království. Evangelia několikrát zmiňují, že i on měl své učedníky jako Ježíš, mnoho lidí ho stejně jako Ježíše vyhledávalo a následovalo. A přesto si na Ježíše ani na mesiáše nikdy nehrál a do konce života zůstal poctivý v roli, kterou zastával. A tou bylo, jak sám říkal, jen připravit cestu někomu jinému. Možná si vybavíte film *Poslední pokušení Krista*, anebo Botticelliho nástěnnou fresku *Kristovo pokušení* či nějakou z mnoha knih s tímto námětem. O Ježíšových pokušeních se mluví často. Málo se však mluví o pokušení, kterému čelil Jan Křtítel, a přitom podobně závažnému – pokušení myslet si, že je důležitý. A stejně jako Ježíš nepodleh.

Jan Křtítel je výjimečná postava v mnoha ohledech. Je známý, i když popisnými nebo různými životopisnými informacemi evangelisté o něm šetří. Objevuje se náhle a vše, co si v souvislosti s ním vybavíme – poušť, řeku Jordán, kožený oděv, stručné obrysy jeho kázání, křtu a násilné smrti – všechno souvisí s Ježíšovým příběhem. Kdo tedy byl Jan Křtítel, kterého Ježíš označil za největšího z proroků? Tak zněla naše první otázka. V naplnění Izajášova proroctví, které jsme dnes dopoledne zaslechli taky, to byl člověk, který byl vyslán, aby Ježíši připravil cestu. S nadsázkou bychom možná mohli říct, že to byl významný influencer své doby – i on se divně oblékal a dělal reklamu někomu jinému. ☺ Od dnešních influencerů, tedy vlivných lidí s obrovským dosahem k jejich sledovatelům, se však liší v jedné podstatné věci. Jednak této své roli skutečně podřídil celý život, o který nakonec přišel, ale především – a toho si chci zvláště všimnout – věděl, kdo není. I přesto, že jde vlastně o jednu

z nezáhadnějších postav v Novém zákoně, v této věci byl patrně zřetelnější než všichni ostatní – věděl, kdo není.

Víte, že služba Jana Křtitele vzbudila senzaci. Kolem jeho osoby došlo v tehdejší době skutečně k velkému duchovnímu probuzení. Velké zástupy lidí směřovaly k řece Jordán, aby si poslechy jeho výzvu a nechali se pokřtít. Hnutí, které vyvolal, nemohlo zůstat bez povšimnutí a ani nezůstalo, a tak k němu byla vyslána delegace s jediným záměrem – zjistit, kdo tento člověk je, a tak mu čtyřikrát položila otázku po jeho identitě.

Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“ Nic nepopřel a otevřeně vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“ Znovu se ho zeptali: „Jak to tedy je? Jsi Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?“ (J 1, 19–22)

Kdo jsi? Jak to teda je? Kdo teda jsi? A nakonec, za koho se pokládáš ty sám? Často se citují Janovy drsné, vyhrocené výroky a varování, ale tento nenápadný moment z Janova života, který jsme právě četli, mě fascinuje nejvíce. Na všechny otázky odpověděl negativně: nejsem mesiáš, nejsem Ježíš, nejsem Eliáš ani žádný jiný prorok. Tvrdil jen, kdo není, protože věděl, že odpovědět kladně na všechny 3 otázky může jen jeden člověk – Ježíš. A na poslední otázku, za koho se pokládá on sám, odpověděl prostě: jsem hlas, pouhý hlas, který připravuje cestu na setkání s někým důležitějším. Tvrdí, kdo není, a tam, kde částečně odpoví, se pokaždé dozvíme něco o Ježíšovi: jsem hlas, který ale oznamuje někoho jiného; jsem ten, který křtí vodou, ale uprostřed vás je ten, koho neznáte a komu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u jeho obuvi.

A tady se chci na chvíli vynořit z Bible a položit si otázku. Co je těžší? Říct, kdo jsme, nebo kdo nejsme? Představte si, kolika méně problémům bychom v dějinách zřejmě čelili, kdyby si někteří lidé včas uvědomili, kdo nejsou. Kolik „mesiášů“ v dějinách uvěřilo tomu, kým ve skutečnosti nebyli. A ve většině případů to mělo fatální důsledky. A zřejmě to známe i u sebe... O kolik méně problémů bychom měli i my sami, kdybychom si někdy nehráli na něco, co nejsme. Jan Křtitel to zvládl. Ale nikdo neříká, že je to jednoduchá věc. Umíme to taky? Jak to zvládnout? Jak si uchovat střízlivost sám o sobě? Jak v tom nesehat? A hlavně, jak na takovou otázku může odpovědět křesťan, který podle většinové české společnosti má jen pomotanou hlavu nějakým náboženstvím. Vždyť třeba Marx říkal, že náboženství je opium lidstva a že je to právě víra věřících lidí, která jim motá hlavu. Feuerbach tvrdil, že pojem Boha je jen lidskou projekcí a celý náboženský svět je svět zdání, snů, přání a fantazie. A například Freudova teorie iluze je to samé v bleďe modrém. Na první pohled jsou to právě náboženství, která si něco nalhávají a na otázku po střízlivosti by odpovídat neměla. Ale co když je to právě naopak? Co když právě křesťanská víra vede člověka k poznání toho, kým skutečně je. A ano, i toho, kým není.

Shodneme se nejspíš na tom, že i víry se dá zneužít, v dějinách jsme toho byli svědky mnohokrát. Skutečná víra by však měla iluzi zbavovat. K uvědomění, kdo nejsme, k tomu by nás měla vést naše víra. Je to jistě jedna z jejích úloh.

Jak si tedy uchovat vnitřní střízlivost o sobě? Jak zvládnout tlak dnešní doby na autenticitu? Nežít v iluzích a nic si nenalhávat? Myslím, že příběh Jana Křtitele je moudrou odpovědí. Tuto věc bychom s Křtitelem měli mít společnou – vědět, že nejsme mesiášové. Téměř před deseti lety z tohoto místa Prof. Pavel Filipi řekl větu, kterou jsem si vybavil, když jsem dopisoval své kázání. Zůstala mi v paměti a vytanula mi na mysl právě v naší dnešní

souvislosti. Řekl tehdy, že se Bůh stal člověkem, aby se žádný člověk nemusel nebo nepokoušel stát Bohem. Když se lidé snažili stát se Bohem, vždy to dopadlo špatně.

Sestry a bratři, příběh Jana Křtitele má smysl si přečíst i dnes. A jde o mimořádnou postavu zvláště pro naši církev. Víte proč? I Jan Křtitel totiž pocítil povolání zvěstovat Ježíšův příchod, a jeho službu bez toho nelze pochopit. Čím tedy dodnes jeho příběh obohacuje naši víru? Ukazuje totiž, že...

- 1) Čekat na druhý příchod a na přicházející nebeské království znamená činit pokání. Tak znělo jeho poselství. Činit, tedy něco dělat. Naše očekávání – i nás adventistů – a vyhlížení přicházejícího Krista nemá být pasivním čekáním, ale očekáváním *činným, naplněným bohatým programem obnovy a proměny.*
- 2) I spousta našich očekávání, jak se o tom dozvídáme z dějin naší církve, podobně jako očekávání Janova, se někdy mýjela s tím, kým Kristus skutečně byl. I některé naše eschatologické představy o soudu, podobně jako ty Janovy, se někdy mýjely s tím, kým Kristus byl. Musíme to přiznat, přiznal to i Jan a i my se spolu s ním potřebujeme stále ptát: ‚Pane, jsi ten, kdo má přijít?‘ ‚Kdo jsi Pane?‘ Tato Křtitelova otázka je výzvou k celoživotnímu budování živého vztahu s Kristem, a také o odvaze přiznat chybu.
- 3) Díky Kristu, stejně jako Jan Křtitel, můžeme vědět, kdo jsme, ale také, kdo nejsme. Není to jednoduchá cesta, ale ryzí. Ať nám v tom Bůh pomáhá stejně, jako kdysi tomu, kdo věřil, že Kristově příchodu a jeho přicházejícímu království stojí za to věnovat hlavní pozornost.

Amen

